

ріями і оден з них, Надбський мусів аж ставати на єпископський суд; парох жалував ся, що мусів його напаминати, щоби добре відправляв служби „neque inter familiam, praesertim vero muliebrem sexum con-versetur“; вікарія засуджено на 4 гривни карі і дві неділі арешту (ст. 812, 1195).

І. Крижаневич.

Н. Померанцевъ — Страничка изъ такъ называемаго уніатскаго дѣла (Русская Мысль 1909, кн. 1, ст. 61—78).

А. Стаховичъ — Холмскій вопросъ (Ibid. 1911, кн. 2—3, ст. 74—95 і 87—105).

Невеличка статейка д. Померанцова містить в собі кілька інтересних фактів до історії многострадалної Холмщини. Д. Померанцев оповідає про те, як мало знали у Петербурзі про уніатську справу, як він сам не мав про неї найменшого понятя, їдучи на посаду прокурора сідлецького окружного суду; оповідає про діяльність Москвина і Громеки, про насильства останнього над уніятами, дає характеристику попів москвофілів, викликаних з Галичини, — характеристику дуже неспідхлібну, до речі сказати, нарешті згадує за свої (увінчані успіхом) зусилля скинути уніатські справи з плечий суду на виключне „усмотрѣніе“ адміністрації... До статі додані деякі документи: лист еп. Куземського і листи ген. губ. Коцебу до Громеки.

Статя д. Стаховича має иньший характер: її ціль познайомити широке російське громадянство з Холмською справою, про котру воно не має найменшого понятя. Звідси популярний характер статі. Колиж ми її й відмічаємо, то для того, що автор, мимо відомої своєї неприхильности до українців і укр. руху, не може не признати великої шкоди від гоненя на Українців в Холмщині. Цікава статя ще й тим, що д. Стахович в противність до польських авторів, стверджує укр. характер краю і населення його. Автор сам побував на Холмщині і розглянув ся в таможній ситуації, що побільшує значіння його статі, написаної досить об'єктивно.

В. Дорошенко.

Проф. Мих. Грушевскій — Очеркъ исторіи украинскаго народа. Изданье третье, дополненное. Київ 1911, ст. 468. Отсе видане ріжнить ся тим від попередних, що тут пропущена кінцева глава — огляд сучасного положеня українського народа і руху. Детальнїше обговорює автор поодинокі питання сучасного українського життя в працях: „Украинство въ Россіи, его запросы и нужды“ (відбитва в 2-го вид. Очерка) і „Освобождение Россіи и украинскій вопросъ“, які являють ся неначе продовженем „Очерка“. Крім того основно перероблений і доповнений в сїм виданю особливо виклад історії останніх трох століть, XVII—XIX.